

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИН КОМУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫН ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХОРАЯ КОМИТЕТЕРИНИН, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫН
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЯ СОВЕТТЕРИНИН ОРГАНЫ

1957
МАЙ
28
ВТОРНИК
№ 105 (3817)
Өртөө 20 коп.

СЭКП ТК-дан болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинден (1 арын).
Ядролук чепсекти шенээрин дораан хоругдаар (1 арын).
БИСТИН ОБЛАСТА (1 арын).
Ю. Кюнгегеш.—Кандыг өөредилге номнары үнерил (1 арын).
Чурттуң кезде ажил-агый мурнакчыларының дуржулгалыгын (2 арын).
М. Ондар-оол.—Школа интернаттарында (2 арын).

Совет чогаалчы (2 арын).
Кызылдан чаа туугаарында (2 арын).
МУРНАКЧЫ ТЕРЭЖЕНЕРНИН ЧӨВҮЛЭ ХУРАЛДАРЫ: А. Дугут-оол.—Херэжен чоңу колхоз бугаага улам хей кириштирер, 3. Сагаачы.—Херэженерниң күн-ажыгы иделейин улам-на бедилер (3 арын).
К. Салы.—Оң күзели боттанган (3 арын).

К. Е. Ворошиловтин Ханойдан чоруканы (3 арын).
Индонезия компартияның 37 чынык оян холбаштыр Джаларата хура (4 арын).
Б. Чодюк.—Аниме пазының байыраалы (4 арын).
М. Чүлдүм.—Практикадан чүтү билеп алган бис (4 арын).

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

ЧУРТКА ХӨЙ ДҮКТҮ БЕРЭЭЛИ

Нийтинин мал ажылында бир чугула кампания — хойнуң чакы кыргыздары бистин областың колхозтарында болгаш совхозтарында эгелен. Областың колхозтарының бүгү орулгазының 60 хуу хире-жи мал ажылында кирип турар. а мал ажылының орулгазының 40 хуузу шээр малдан кирер. Ол дөргө эң хой нуруу-ауна хойнуң дүк продукттуу болуру билдинтир.

Моон ап көргө, хой кыргыздары өй-шаанда болгаш бедик шынарлыг чорудары күрүгөге улау ужу-дузалыг болгаш колхозтарының экономикаын быжылдаарына, колхозчуларын материалдыг байдалын бедилеринге улау идиг болур.

Октябрьниң социалисттик Улут революциясының 40 чыл оюнга алдар болурун социалисттик чарышка киришкен, бо чылын областың колхозтары хой бүртүзү-ден ортумаа-биле 2 кг. совхозтар—3,5 кг. дүктү кырып алыр хүлээленип алганнар. Бо хүлээлени чедишкениниң күсөлип болурунун аргалары бисте бар. МТС-терке болгаш совхозтарга хой кыргыздарының темпизин дүргөдир болгаш шынарын бедилер 80 хире электроагрегаттар бар. Олар ам колхозтарын кыргызды пунктуларында четкилээ. Колхозтар болгаш тус-тус хойулар бо чылын хой кыргыздарында эгелен белеткедиг кирип турар.

Агаар-бодустан байдалы таарымчалыг ас турган-даа болза, Каз-Хем, Таңгы, Улут-Хем, Чөөн-Хемчик районнарының колхозтары хой кыргыздарыга мурал киргенер. Бай-Тайга районун «Мурнакчы» колхозу кыргызды чорудар тускай кажааны дерип кылган. Мына Бай-Тайга МТС-тин электроагрегаты кыргыздары эгелен.

Ам үеде хой кыргыздарында белеткедиг дугайында чугаа турбас, а кыргыздары өтөлөөниң болгаш канчаар чорудуң турарының дугайында айтырып тургустунар ужуруд. Идиг турбуже, бо чугаа ажылга чамдык черлер ам-даа эки белеткемизин көргүзүп турар. Тес-Хем МТС Эрин районун колхозтарыңче электроагрегаттарын чоокку хүнерге чедир чорутушаан. Ол районун «Кызыл сылдыс» колхозу Булуң-Бажианда 400 хой кирер кажааны туткан, Тес-Хем МТС-биле чарган керээзин бугаар уузу стоуду тургускан. Ичкылаа-даа МТС-тин электроагрегаты келбөөн. Колхоз баштаар чери кыргыздары график-панын бугаар ол пунктуга өкөөгөн хойларын хол хачыны-биле кыргыздары организастаан. 30 ажыг кыргызчылар 6 хүнүң ишинде 1030 хойну кыргыз болгаш ортумаа-биле бир хойдан 1,9—2 кг чедир дүктү ап турар.

Ам хой кыргыздарын колхоз, совхоз бүртүгөге массалыг чорударының теш келген. Соруга болза, кыргызды агрегаты бүртүзү бедик бүдүрүчүлүг ажылдары кыргызчыларын, мергежилди чамыкчыларын, дүк ылакчыларын болгаш өскө-даа азылдамчыларын бүртү четкелерин болур. Хол хачыны-биле кыргыздары бо-дарага, электроагрегат кыргыздарын темпизин дүргөдир, дүктү арбыдалыр болгаш кыргызчыларын күш-ажылын бары 3—4 катап чингидер.

Кыргызды чорудар оран-савалар четке кылдырмаан чердеге белеткедиг доп-дараан доозарының кемчелерин алза чо-

гуур. Электромеханиктиг кыргыздарын аңгыда, хол хачыны-биле кыргыздарын организастаар төлөөдө, колхозтар баштаар чери дуржулгалыг кыргызчыларын тускайлаар, оларын чидиг хачылар-биле, дүк салыр савалар-биле ханымар ужуруд. Эрткен чылдарга хой-хей колхозтарга кыргыздары өдөк, довурак кырынга чорудуп, оң-биле дүктүң шынарын кудулаады, улау чидириниң болурун камыш шын асес практиканы бо чылын болдурубас керек.

Дүк бүдүрерин көвүдир даш улау күженишкенин салып, болуңуң каладында хойларын кыштан хуу ажырып, дүктүң чидирин болдуруузының арга-кемчелерин алган мурнакчы хойжуларын дуржулгалыг нестердир, агрегаттарының болгаш хол хачыны-биле кыргызчыларын оругузуга социалисттик чарышты организастаар партиа, комсомол организастарының хүлээленип болур. Чөөн-Хемчик районун «Октябрь 30 чылы» колхозунун хойжузу М. Сандык эркен чылын ортумаа-биле бир ирткен-не 3,8 кг дүктү алган болза бо чылын 4 кг чедир деп хүлээленип алган. Чадана МТС-тин электроагрегаты Сандыктын 600 ажыг ирттерин ам кыргыз болгаш болгаш ортумаа-биле бир баштан 2,9 кг дүк алганнар, чамдык ирттерин дүгү 4 кг четкен. Бир асес күсү кыргызды бир килограмм ажыг дүк алдынар болза Сандык хүлээленип чугаааа күсүдир. Ол районун Ленин аттыг колхозунун чамдык хойжулары чакы кыргызды бир хойдан 2 кг чедир дүктү ап турар.

Хой кыргыздарын дүргөн чорудары-биле чергелештир күрүгөге бедик шынарлыг дүктү дүжээр даш деңгемжери өргөжү чугула. Бо дугайында уксаа айы-биле хойларын кыргыздарын аңгылап чорудары, тус-тус кодан айы-биле дүктү шынарын тодардырып, ылгал сорттулаары, алдынан арыг дүктүң кемчелеринде хамаарыштыр хойжуларын күш-ажылын төдөдирин чорудары улау ужуру-дузалыг.

Кыргызды үзүнде дүктүң аным-бүрү чылаагааннардан будалып төчелетине бээрин болдурубас даш шыныгын үчүттү болгаш контролду тургузар керек. Оон аңгыда өшкү дүгүн кыргыздарын, төсө, сарык дүгүн болгаш өскө-даа малдарын күндүн дүстерин чыгарып организастаарын ажил-агыйга немедө орутууны кирир болгаш күрүгөге дүжээр дүк планын күсүдиринге улау немөре болур.

Колхоз даргалары, совхозтар болгаш МТС-тер директорлары, мал ажылынын тускай эртемчилери хой кыргыздарын график-план бугаар дүргөн болгаш бедик шынарлыг чорутушаан, күрүгөге дүк дүжээрин харуга организастаар хүлээленип. Салып организастарының талазында дүк савалар шоодайлар-биле колхозтарга дузалаар, күрүгөге дүжээр дүктү саадак чокка хүлөп алыр болгаш күрүгөге дүжээган база саткан дүк дугайында колхозтар-биле санжыгаларын доораан чорудар хүлээленип харыскалганы боттандырар керек.

Колхозтарын болгаш совхозтарын хойжу бүртүзүп, кыргызчы бүртүзүп хүлээленип—хой кыргыздарын организастыг чоруткан, чуртка хой дүктү бээр болур.

СЭКП ТК-дан болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинден

Хой-нийтинин улау ажылдакчы болгаш эртемден, СЭКП Топ Комитетинин кижигүн, ССРЭ-нин Дөди Советинин Президиумунун кижигүн, академик аң Ани Михайловна Панкратованың ур болгаш аар аараанының сонда 1957 чылдың май 25-те мөчээни Совет Эвилелиниң Комунисттик партиязының Топ Комитеди болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлели ханы кажымал-биле дындадып тур.

СЭКП Топ Комитеди.

ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлели.

Ядролук чепсекти шенээрин дораан хоругдаар?

ТАЛЛИН. (СЭТА). Ядролук чепсектиң шенелдериниң союдаар дугайында айтырыкта Совет чазактын түргүн республикада язи-биле чүдүлүгүнүн, атомунг болгаш водородтук чепсектиң шенелдериниң сонгаарадышының чок союдаар деп бүгү улустарга тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кыйгырын шийтирелин-биле делтип турар.

Май 23-те «Вольта» деп электромашиниза туудушкун заводунга хей кижилдиг митинг болган. Ажылчылар болгаш инженерлер улаштыр-улаштыр өсө ап турганнар. Ээлчег мастери А. Федоровтун медетленип болза:

— Егилет улуска улау агрегаторларын ханыг авиационнары тайбыга ынакчылыг улаштар үсө шапкан, оларын аткаар-лаарыңче албаданканар. Тайбың талаалы-чыларың күштери быжыгын, тайбың херөөн камгаалар деп оларын шийтирер чоругу өзүп турар. Атомунг болгаш водородтук чепсекти шенелдериниң хоругдаар дугайында айтырыгын талазы-биле АКШ-тың көргөзгөнгө болгаш Великобританияның парламентазының ССРЭ-нин Дөди Советинин кыйгырыны заводтук бүгү ажылчылары-биле вады делтип тур

мен. Ам хамык улау АКШ-тың болгаш Англияның чазактарындаан хамарыш. Завод комитетинин херэженнер комиссианың даргазы К. Кутузованың чугаа-зы көчүтүлүп болган.

— Эрткен дайының хей-хей аар-бергезин чурттал арттирген совет херэженнерге тайбың оная эртим үнелет—деп ол чугаалаан. Анык салгакчыларын төрөөн чазакыс улау сатыш салышкын-биле бүртүгөн. Бистин уругаарымыстың амдырал-чуртталгазы аас кежиктиг. А ол аас кежик бистин илериниң база аас кежик болуп турар. Не болганымда, ядролук болгаш водородтук чепсекти шенелдериниң хоругдаарын шийтирелиг негеп тур мен. Бир асес миллион-миллион херэженнер тайбың даш улам-на шийтирелиг демисежир болза, империалисттериниң кара сагыштыг ханыг бодалдары үсө шаптыган турар дээринге бүзүрелдиг мен. Атомунг болгаш водородтук чепсекти шенелдериниң хоругдаарына хамаарыштыр Тайбың камгалаанының Совет комитетинин медетленип чүдүлүгүнүн турар резолюцияны митингтин кийжичилери бир үс-биле хүдөө алган.

КАНДЫГ ӨӨРЕДИЛГЕ НОМНАРЫ ҮНЕРИЛ

Школаарга өөредилге-кижикилдегил ажылдың чедишкениниң болурунун база бир чугула чүзүлү — өөредилге номнарын четир саныны-биле белеткеп үндүрер болур. Чүгү 1957—58 өөредилге чылаага уткуштур беин өөредилге-педагогика номнарын үндүрер парлакта чери ортумаа школаарга ажылгаар 116 яны-бүртү өөредилге номнарын үндүрер. Тыва школаарга ажылгаар өөредилге номнары чоктаа чад (1948—49 өөредилге чылаада беин) барык-ла чок турган.

Сөөлүгү каш чылдарда Москвага өөредилге номнарын үндүрүп турган бригада 1947—1952 чылдарга тыва школаарын 1—7 класстарында ажылгаар 44 өөредилге номнарын чогадып, тыва дылче очулдуруп кылган. Ол бригаданың ажылында областың база Москваның башкылары болгаш эртем ажылдакчылары М. Биче-оол, А. Палыба, Л. Чадамба, В. Чистяков, А. Романовский, П. Калинин, Ф. Фридланд, С. Сарыг-оол, А. Белек-Баир болгаш өскө-даа эштер иделейинг киришкен. Мынганга өөредилге номнарының хей кезин баштайгы улаада Москваның типографияларына парлап турган.

Бо ажылдарын түңүленип ам өөредилге номнарын областың иштинге өдө кылдып, чаартып очулдуруп ажылдаш, Кызылга катап парлаарынын аргалары бар апарган. Чижээ, өткен чылын Тываның ном үндүрер чери 44 муң ажыг тиражыг 19 өөредилге номнарын областың култура аргелелиниң типографиязына парладып үндүргөн.

Бо 1957—58 өөредилге чылында ажылгаар 105 муң ажыг тиражыг 19

өөредилге номнарын Тываның ном үндүрер чери чаартып үндүрер-биле белеткеп турар. Оларын иштинде Л. Чадамбаның «Төрөөн чугаа», Ф. Фридланд биле Т. Калининаның орус дыл «Ужугтели» бирги класстарыг алыр. Ол номнарын ам типография өрүп турар.

Бо чылын өдө кылдып үндүрүлгөн III класкага А. Романовскийниң «Орус дыл», А. Кызыл-оолдун «Төрөөн чугаа», С. Сарыг-оолдун IV класкага «Төрөөн чугаа», И. Шевченкодун V класкага «Арифметика» О. Саган-оолдун VI класкага «Төрөөн чугаа» деп номнары сандыгларга киришкен. П. Калинин биле В. Кутепоутун II класкага «Орус дыл», А. Белек-Баир-ның III класкага «Тыва дыл», П. Калинин биле Р. Бегиниң IV класкага «Орус дыл» деп номнарының өргүлгө доозуган, удаас парлаатынып үнер. С. Алексеев биле В. Карповтун IV класкага ажылгаар «ССР төөгүзү», Бленская биле Рауштуң «География» ному, база П. Станислав биле Тереховтун VI класкага «Делегейниң динтериниң географиясы» парла-тына берген. Ам чүгө өнүгү чуруктарын болгаш картаарын кылган, дентердери арткаан. М. Биче-оол, Ф. Исхаков оларын V—VI класстарга «Тыва дылдың өөредилге ному», Н. Никитин биле А. Фети-совтун «География» номуңуң корректуралын номчуп, парлаарында белеткен турар.

Үндүрөс чогуур 19 өөредилге номнарының иштинде 4 ном ам-даа бүдүрүлгөдө дузаланганнар. Өөредилге номнарының салыг четкизиңе бар куралдарының үчүдүн багай тургусканының харааы-биле бо чылын үндүрбөс деп бодал турган П. Калинин биле Ф. Фридландың

«Ужугтели», В. Чистяков, Н. Бакева-ның V—VI болгаш V класстарга ажылгаар «Орус дылдың» ийи номнар салыгларда чок, а парлап үндүрер даш Л. Чадамбаның II класкага «Төрөөн чугаа» деп, номуңуң куралдары ам-даа бир чылдын хергеленип хандырып болур хире бар болганы мырнай чоктаа чад ылар. Мынаага В. Шалаев, Н. Рыковтун «Зоология», Вессетскийниң «Ботаника» номнары чаартыган, а мурнуңдагы очулгалары эргижирөөн ам школаарының программаларына дүүшпөс апарган турбуже, ол номнарын облоно 1957 чылда өөредилге номнарын үндүрериниң планына кирибей барган. Мындыг чылда-чылдарың ужуру-биле ол 5 номнарын чаа өөредилге чылының өгезинге чедир парлап үндүрер элзеп бергенде, өдө кылдып, катап очулдуруп база редакторлар ажылдаары ам-даа саадап турар. План чогаалдып турар чамдык херектиг өөредилге номнарын «чүтүп» кааптар шак мындыг чорук чүгө бо чылын асес, эрткен чылдарың практиказына база турган. Ол болза ном үндүрер чери биле облононун база ном салдымын аразында бугаар ажыл-ипчи харылаа тургустунмааның болуп турар.

Планнаашкында четпестерин айтыры-биле чергелештир кылаа чогуур номнары кыска хуусаала, бедик шынарыг үндүреринге култура аргелелиниң типография болгаш ном үндүрер чери багай белеткедигиниң чугаалаа чогуур. Чижээ, орус дылдың өөредилге номнарын эрткен чылын-на бүдүрүгөге дузаланмаа-даа чамдык ужуңгер (айтырыг демлээ, уларенилг болгаш карарты парлаар шрифтер) четпес болганының база цинко-графияла (чурук кылар черде) материалдар четпестинде номнарың чуруктарың

саададып турарының харааы-биле чамдык өөредилге номнарын көчүтүп очук үндүрүп турар. Моон ужурунда ажылды дүвү далаш-биле кылыр, орфографтыг чамыктар болдуруп чоруктар бар.

Үндүргөн номнарын өөреникчилерге чедирер ажылда ном салдымын Тыва область конторазының буруузу-биле дыка улау четпестер бар. Чижээ, 1956 чылдың августта уген И. Заславский биле Т. Герасимованың «Физиктиң географиясы» ному 1957 чылдың январга чедир Барыын-Хемчик, Таңгы районнарының чамдык школаарында чедирбөөн, а С. Ковалевтун «Бурунгу делегейниң төөгүзү» деп ному база-ла 1956 чылдың чылында уген болза-даа Сүт-Хөл районун чамдык школаарында чоктаа чад четкен дугайын башкылар биске бижип турар. Ол ышкың эдилеп баан өөредилге номнарын салып алгаш, школаарын хандырар ажыл барык-ла чорувайн турар. Ол ажылды чорудары көчүтүп чугула.

Үстүнде четпестерин өөренип көргөш Тыва облоно, Тываның ном үндүрер чери чамдык кемчелерин алган. 1957 чылда өөредилге номнарын үндүрериниң графигин тургускан. Өөредилге номнарын үндүрер херекке бүдүрүлгө бол-дурбаа-биле 10 чылдың перспективтиг планын чогааткан, бир номуң үш чылда ажылдаарына четир кылдыр үндүрерин дугурушкан. Номнарың көрүштүг, кээс, бедик шынарыг кылдыр үндүрериниң бүтүл-е аргаларын ажылгаар чорук бистин келер үеине анык салгакчыларын кижиздеринге улау салышкын болур.

Ю. КЮНЗЕГЕШ.

БИСТИН ОБЛАСТА

Алексей Манчилович Чула Эрин районун «Кызыл сылдыс» колхозунун мурнакчы туудуруу. 1949 чылдан эгелен колхозтун туугу ажылчы кылдып келген.

Эш Чула ам чуртталга бажына-рынын туудуулаа ажылдап, ажыл нормазын хүн бүрү 170—200 хуу чедир күсүдир, Улут Октябрьниң 40 чыл оюнга алдар болурун социалисттик чарышты мурнуку одуруунда чоруп турар.

Сөзү болгаш фотоу Д. Седикова-туу.

Чөөн-Хемчикте кукуруза, картофель, чакгыс чылдыг сигеннер тарылгасы

Чөөн-Хемчик районун колхозтарында бо чылын 173 гектар картофель, 878 гектар кукуруза, 1559 гектар чакгыс чылдыг сигеннер тарыры планаттыган.

Районун колхозтары майның 20-ге чедир 12 гектар картофельди, 512 гектар кукурузаны, 915 гектар чакгыс чылдыг сигеннери тарган.

«Искра» колхоз планда көрдүнгө 115 гектар кукурузаны 118 гектар кылдыр төрбөччин-улаанчак арга-биле эки шынарлыг тарган. Мына СКГ-6 деп кукуруза тарып олуртур машинада ажылдап турар сургалыг комбайнер Алексей Юпанев ээлчегдө 6 гектарын тарып турган, 10—12 гектарын күсүдир турар.

Калинин аттыг колхоз 65 гектарын тарып, кукуруза тарып планын бүртү күсүткен. Сталин аттыг колхоз 96 гектар кукурузадан 67 гектарын «араал», «Октябрь 30 чылы» колхоз 105 гектарын 111 гектарга күсүткен. «Коммунизмче орук», Жданов аттыг колхозтар кукуруза тарылгалынын талазы-биле боттарынын планынын чүгө чартынын күсүткен. Ленин аттыг колхоз төгүтө колхозтар-биле бир дөмөй байдалдып турган. 93 гектар кукурузадан чакгыс-даа гектарын тарываан, МТС-тен техника чорударын манан, аңаа илеп оларар.

«Большевик» колхоз 8 гектар картофельди, «Коммунизмче орук» колхоз 4 гектарын тарып олурткан. Районун өскө колхозтары соок донут болганынын ужуру-биле картофель тарылгалын эгелевен.

Хүндүлел самбыразы

Часкы хову ажылдарында чедип алган чедишкенин даш СЭКП Чаа-Хөл райкомунун болгаш ажылчы чоннар депутаттарының район Советинин күсө-комунун кирип келгенин бугаар моон адаанда мурнакчыларын областың Хүндүлел самбыразына кирири болза:

С. Очур-оол, Сталин аттыг колхозтун хову бригаданың бригадир. Тараа култураларының тарылгалын 7 ажыл хүнүнде дооскан.

Т. Биртаан-оол, Сталин аттыг колхозта саялыч. Ээлчег нормазын 150 хуу күсүдир турган.

С. Шагдыр-оол, Сталин аттыг колхозта үрезин сөөртүкчүзү. Хүнде ажыл нормазын 150 хуу күсүдир турган.

Д. Е. Ефимов, МТС-тин Сталин аттыг колхозта трактор бригаданың бригадир. Тараа култураларының чакы тарылгалын 7 ажыл хүнүнде доозарын хандырган.

Х. Бурундукай, МТС-тин тракторизи. Ээлчег нормазын 200 хуу күсүдир турган.

Атинин, тракторист. Ээлчег нормазын 150 хуу күсүдир турган.

Т. Кинизлей, тракторист. Ээлчег нормазын 200 хуу чедир турган.

С. Комбуй-оол, Молотов аттыг колхозта үрезин сөөртүкчүзү. Ажыл нормазын 200 хуу чедир күсүткен.

Д. Байлак, Молотов аттыг колхозта сугтарыга бугааының туудулаа ажыл нормазын 175 хуу күсүдир турар.

Ю. Кочага, Молотов аттыг колхозтун сугтарыкчызы. Сугтарыганын нормазын 200 хуу күсүдир турар.

М. Анай, Молотов аттыг колхозтун хову турлаанда повар.

М. Очур-оол, Ленин аттыг колхозтун үрезин сөөртүкчүзү. Ажыл нормазын 175 хуу күсүдир турган.

Х. Чудан-оол, Молотов аттыг колхозта саялыч. Ээлчег нормазын 200 хуу чедир күсүткен.

М. Седен, Ленин аттыг колхозтун хову турлаанда повар.

Х. Шойдан-оол, «Тиледег» колхозтун сугтарыкчызы. Сугтарыга нормазын 120 хуу күсүдир турар.

Т. Хола, «Тиледег» колхозта саялыч. Ээлчег нормазын 140—150 хуу күсүдир турган.

Дуржулгалыг дарган

Таңгы районун Сталин аттыг колхозтун кижигүн Оюн Кечил-оол дуржулгалыг хоочун дарган. Ол колхозка кирген хүнүндө эгелеп дарганнааш, ам чели чыл дургузунда ол ажылдап. Кечил-оол дарганнар ажылга Оюн Сырат-оолду база мергежилди дарган кылдыр өөртөкөн.

Кечил-оол бүгү-ле дарганнап кылдыр ажылды саадага чокка кылды, ажыл нормазын хүн бүрү 150 хуудан кудулапайын турар. Амгы үеде сиген кезилде-зинге белеткедиг ол дүргөдир турар. Сиген кезер 16 машинаның, 12 аты дур-баажының септелгезин июнь 5-те доору деп хүлээлге алган. Дуржулгалыг

дарган база бир тускай мергежилди шийгөдип алган. Нарын чүдүлдер чазарына улам мергежил турар. Дарганнар ажылдан хостуг үеде сонга рымаларын, улау, биче шкафтарын, колхозчуларга хергелетинер өскө-даа кылгаларын кылдып, көдө ажыл-агый артелиниң чазаныга ажылына дузалажып турар.

Дарган Кечил-оол эрткен чылын 812 күш-хүннерин ажылдаан. Чыл дургузунда ажылдап алган күш-хүнүнө 1 тонна 712 кг тарваан, ашма-биле 3400 ажыг рубльди алган. Улут Октябрьниң 40 чыл оюнга уткуштур алган социалистик хүлээлгени күсүдир-биле дарган шүдүрүгү ажылдап турар.

Чурунта: Кызылдың пединститутунун I-ги курстун студентизи Валентина Филатованың олурткан мыштарын болгаш чечектерин сугтарып турары.

Фото П. Колостуу

ЧУРТТУН КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙ МУРНАКЧЫЛАРЫНЫҢ ДУРЖУЛГАЗЫНДАН

Мурнакчы хойжу М. Д. Герасименко

ГРОЗНЫЙ ОБЛАСТЬ. № 15 совхозтун кол хойжуунда Михаил Дмитриевич Герасименко ажылдап турар. Оң бригадала эртен чылым улуг чедикшиктен челип алган. Хойжулар 100 баш бүртүзүндө-не 119 хураганарын доруктуруп эстеген болгаш хой бүртүзүндө 7.3 килограмм дүтүт кыргын алган. Бригаданын күш-ажылын 27 муң рубль түнтүт шаңнал-биле үнелен демдеглезен.

М. Д. Герасименко бодунун ынак ажылдында чээрби сес чыл болуп турар. Ол үеңи дүртүзүндө бодунун ажылдап кылган дуржулгазы болгаш ээлектеги эртеминин мурнакчы чедикшиктен чыгып чоруу ажылга эки көртүзүлөр челип алыр арганы аңаа берген. Хойну эрте төртүзүндө арганын хой ажылдын практикасында эң баштай ажылдакчыларын бирөөн Герасименко болган. Хойну эрте төртүзүндө хергедеги-биле бригада четтир санын мал ченин белетпей, чартым чер чыгып каазаарын тузуп, бар каазаарын чыгылаан. Төрүтү үеңиде хойлар кадык болгаш семс күштүтү тузуп дөш хойларын адыршырынга чедир бүтүн чартым ай мурунда дагалда эки одалар-же хойларын үлдүрүп турар. М. Д. Герасименко хойларын ийи дапкыр үреждер арганы практикадап турар, оң түн-вешиде чыгыс-даа хой кырынар чорук таварышпаан.

Хойларын төртүтү үеңиде оларын чегерилгезинче дуржулгазы хойжу улуг кичөөнгийн салып турар. Ол үеде малга байлак витаминерин болгаш минералдыг чүдүлери хой ченирин берип турар. Төрүтү хой бүртүзүндө хонута 2.5 килограмм силосту, 300 грамм концентраттан, 1.5 килограмм ситенин болгаш 1 килограмм арбай саамын берип турар.

Февралда хойларын массалыг оодаашкынның баштайгы үш хонуттарында 76 хойлардан 115 хураганнар алдынтан. Ол чорук эки түнелдер челип алдынын херге-челен турар. Хойну чылым каазага төрдөр. Ол-ла кааза-

га 10 градус чылымга хураганнар кургадыр. Бир хонган соонда 2—3 градус чылым каазага кирир, а 10—15 күн-ер өрткенде аңаа серилеп каазага кирип турар. 646 баш санын нарын дүтүт хойлар шунтуз кадык болгаш семс шымыр кааза боткур хураганарын берип турар. Мурнакчы хойжу бригадала 60 чылым 100 хой бүртүзүндө 135 хураганарын доруктуруп эстеген, хой бүртүзүндө 7.5 килограмм дүтүт кыргын алырын болгаш чыгыс-даа хойну, хураганнар өдүр чорукка таварыштырып чыгып турар. Бригада алган дүтүзүлгө адыр-биле күөсөдип турар.

Чурукта: кол хойжу М. Д. Герасименко (оң талазында) болгаш хойжунуң дузалакчы И. В. Петухов.

Фото К. Богдановтун.

СЭТА-ның фотохроникасы.

Колхоз даргазынга чээрби беш чылда

Рязань областын Рязновский районунуң Кузьминск суур-га колхоз организастагынын соонда улаатпаанда оң даргазынга Василий Степанович Говорухиниң соңутурун. Ичтанган ол чокор 25 чылдар дүртүзүндө колхоз даргазынга үзүткел бөксө залашынын ачылдып келген.

Ленин аттыг колхоз бичи, экономика талазы-биле кош-как ажыл-агыйдан хой адыр бүдүргүлгелерин мурнакчы аралды кылдып хуулаан. Эртен чылым 100 гектар черге хамаарыштыр 25 центнер элти, оң иштанде 15 центнер хаваан эдин болгаш 260 центнер сүтү колхоз алган. Колхозта ан 460 инектер, 1000 хойлар, 500 хавааннар болгаш күш ферманы бар. Инек бүртүзүндө сүт саадазы ортумак-биле 3.459 килограмм болуп турар. Чымыс саанчылар инек бүртүзүндө 4.200—4.600 килограмм болгаш оң хой сүтү саап ап турар. Колхозта тараз болгаш ногаз культураларын дүтүтү байлап. 1956 чылда гектар бүртүзүндө ортумак-биле 100 пуд таразы, 150 центнер кар-фельды болгаш 200 центнер ногааларын алган.

Артыктын даргазы В. С. Говорухиниң инициатива-биле колхозта муң киловатт күчүгү гидроэлектростанция

Фото А. Князевтун.

СЭТА-ның фотохроникасы.

түтүтүп. Оң күжү мастерскаяда станоктарын ажылдадыр 39 моторларын хеделип, таразын бастырып, арыгларда, сүт болаагырада болгаш еске-даа ачылдыр кылдыр кижилерге дузалап турар.

Колхозчуларын амыралында электри калбаа-биле ажыг латынган. Барык өг-бүлө бүртүзүндө радиоприемниктер, элек-три-биле ачылдыр илир, төмөк, пыткалар бар апарган. Колхозтун оругалары өзүп турар. Колхозтун хуваашпас фондусу ан 3.800 муң рубль болуп турар болгаш орулгазы 1956 чылда үш миллион рубль ашкан.

Ленин аттыг колхозта яны-бүрү областтардан болгаш райондардан эвеш эвес төлөөлөр кээп турар. Олар шунтузу артында ажыл-агыйын канчаар чорудуп турарын, колхоз-тун баштаар чери болгаш даргазы канчаар ачылдып тура-рын соңутурааннар. Колхозтун даргазы еске ажыл-агыйлар-га чораш көргөн бүтү-ле чаа, мурнакчы чүдүлери боду-нун ажылдыга ачылган турар. Чижээ, колхозка эвеш дү-жүтүтү мал чени культураларын орнута 200 гектар черге кукурузаны тарып турар апарган, еске колхозтарын үзегери-биле инек саар залды тудуван.

В. С. Говорухин бодунуң хой чылдыг улуг дуржулга-зын, бүтү күжүн кижилер улам эки, электиктиг туртта-зын дөш колхоз бүдүргүлгезинге берип турар.

Чокта чаа Рязаньга болуп эртен колхозтар даргаалар-нын чөвүлс хураанынга В. С. Говорухиниң 25 чылдар-да ачылдып келген байырлап демдеглезен. РСФСР-нин Дөди Советиниң Президиуму ону Хүндүлел бижик-биле шаңнаан. Бүтү-өлөөдүлгө көдө ажыл-агый дегелегезинге областын шаңналга алган «Победа» деп автомашинаны аңаа хуурунда ажылдаар кылдыр берген.

Чурукта: Бригадирлер В. И. Арацкая-биле (оң талазында) болгаш Т. М. Гринина-биле В. С. Говорухиниң та-рылган шалдыр таварыштарынын планын чугалажып отурун.

Фото А. Князевтун.

СЭТА-ның фотохроникасы.

СОВЕТ ЧОГААЛЧЫ

Октябрьн социалист Улуг револю-циянын түгүлү аңаа-биле бистин улустун эртен дөртөн чыл иштинин мадырлыг орунча хая көрүп көрөп, чаа амыралдык тургустуулуунда, социалист тургустуулуунун чаалы амыралында оларын патриоттук күш-ажылын биче эвес улуг база бар дөдөрүн совет чогаалчылар чоргаар-биле медереп балдып турар.

Бодунуң турун турарын бүтү төгү-зүндө совет чечен чогаал болза, комму-низм дөш демисек талазы-биле чоңга ба-раан болуп, партиянын дайымы дузала-чызы болуп келген. Шынын улуг өсү-биле ажылчы чоңу коммунист буга калжындар дугайында партияга ол өн-он чылдар дүртүзүндө дузалажып келген. Бистин Төрөн чүртүзүндө чекте-лишкенин дөш чечен чогаалдык кылмын каан чүтүл чөдө чурттап турар болгаш мөңгө-биле чурттаар. Чечен чогаал бол-за чоңу күш-ажылга болгаш эрес ма-дырлыг чорукка сорук кырып, коммуни-ст келер үеке кижэ төрөлгөтөнүн шынчылдыгын орунута турган мончал-тары болгаш бергелерин алып тилер талазы-биле чоңга дузалап, дилин бол-гаш чүтүлүгү кылгаарже кийгирип, кижэ чогаалчы күштерин, эң дөдө сестка-бодаларын болгаш күөдөдөрүн оту-рун турар.

Утундурбаш баштайгы беш чылдарын түдүт шалдыр, колхозчу суураарга, Ала-чүрттүн Улуг дайымын фронтла-рынга, кур черлерин өгөрүткөс улуг дегелеринге, кайгамчык улуг гидро-станцияларын плотиныларын кешкен ке-нерин аргытерин совет кижин болза бистин чогаалчыларын чымырдыкка бергүстүгүн күчүлүг улаан-болжол эне-ргилин чыгынын чүе дег кылдыр ко-лутуп турган. Совет чечен-чогаалга ол амыралчы күштү оң коммунист ийелдин берип турар.

Совет чогаалчынын чогаал ажылы чаа амыралчы өөрүнгөн. Социалист (хо-

рек кырында) бар чүдүлөр чечен чогаалды байлажымын, оң мурунуга төгүткөс байлыктын ачылдып берип турар. СЭП-нин XX съездинин айтканын комму-нист тургустууну кайгамчык улуг про-грамманын боттандырып, үзүтүрү ө-гөпөл башкаарын өдө тургузары, көдө ажыл-агыйын көдүрү, чоңуңу материал-дык чаагай байдалын улам экиндер та-лазы-биле ап чорудуп турар хемчегер—бо бүтү чаа кижин, Коммунист пар-тияга улаурун улус массанын чогаал-дык күжүн бүтү-ле өндүрү-биле кө-рүгүз арганы чогаалчы берип турар.

Хей националдыг совет чечен чогаал-дын чогаалчы күштери харын-на ол үеңинге—чоңга бердигеңи-биле барып болурунун, партиянын политикасында, коммунист хергедег шынчы болуру-нун үндөсүннө чыгыс ай болуп сыйрып каткышканын РСФСР-нин Чогаалчылар одакчаларын баштаар черин чоңга доо-рулган пленуму көртүскөн. Кайы-даа ачыл-дуңга республиканын совет чогаалчы-нын бистин бүтү-ле хей националдыг чечен чогаалчынын нити эрге-ажытарын-биле чурттап турар. Чечен чогаалдын чогаалчы ажылын хөгжүдөсүнүн нити хуу-салымын уран-чечен ме-режелдин улам болжааларында дугайында бүтү-ле ачыл-дуңга чечен чогаалдарын төлөөкчүлүккө халжымы-биле соңутурады болуп турарын плен-умун кыргычкыларын берген саңдар-ды чайыпканчаа-биле көртүскөн. Олар шунтузу, бистин хей националдыг чечен чогаалчынын хергедег нити байдалы-биле кады чурттап турарын болгаш бот-тарын саяал-бодаларында нити-би-линин калбаан, амыралчы дуржулга-зын байлажымын көртүскөн.

Боттарынын хамааты алдар-хүлээл-гизин утутуулаш, амыралды шын эвес ме-ге байла-биле көртүгүп, чечен ме-ре-жени кууду чогаалдарын холганары мит-шөөннө хооун-оптук сорулгалар-биле үлдүрүп, кыдыра бодалдык бөлүткөдө-

ниң эрге-ажытарынга таарыштыр прин-цип чок шунтузанын кылмып тур-гулаан чамдык чогаалчыларын дугайында шунт буруу шаап чугалаар ба-рымдазы саңал бергендег ол бүтү бер-ген.

Совет чогаалчынын мурунуга эң калбак дегемдер ажык, бодунуң чечен ме-ре-желит аргаларын өң-өң доогу-биле иле-рип талазы-биле аңаа бүтү чүе берди-ген. Коммунист партиянын ада салгыш салгышынын болгаш сорук кийрикти-лит деткичезин көздө болгаш чайгы-лык чокка медереп болжолуулаш, совет чогаалчы бодунуң шилди алган орту-биле бүтүрүлгө ботуугаар бар чорутур. Совет чечен чогаалдын чектелгенин хей-нү кылмын каан төрөн партиянын орунунда оң орту чарылбас. Бистин хей националдыг совет чечен чогаалчыга бүтү-ле чаа, мурнакчы чүдүлери комму-нист партия кезеде ижи-биле деткип келген болгаш деткип турар. Партия бол-за оларын чогаал ажылында таваржып турган улуг четтеринин дугайын ачыл-мы-биле болгаш дорту-биле чугалап турган, чечен чогаалдын чогаалчы күштерин чечен чогаал ажылында бедик негеделиг болгаш эң шынын харыса-галык болурунун улаан-бодалыга кижэ-инди, бурунгаар көрүгүчө, хөгжүдөсүн перспективаларын, чечен чогаалдын даар-тагы хүнү көрүгүчө өөрдөп келген.

Чаа күштү тип алырынга, бурунгаар чорутурунга, бодунуң чогаал ажылын-ын хамааты хүлээлгезин амырал-биле, аг-ты үеңи байдалы-биле чогаал ажылын-ын улам улуг сыйры харысагалык болурунун эржек чүтүлгөс ме-дереп бергилерге принципалдык партия шунтузуда чугалажып дузалап турган. Чогаалчылар-нын ажил-чорудулажынын дугайында партиянын боттандырып турары санын човангып улаурунга совет чечен чогаал-дын хуу-салымыга эркен үеде шийит-рилгү улау-дузаны болуп келген болгаш ам-даа шийитрилгү улау-дузаны болуп

40 ЧЫЛ МУРНУНДА

№ 293 паровоз

ХЕЛЬСИНКИ. (СЭТА). Түр чалактын эрге-чагыргаларындан чаштынны, Влади-мир Ильич Ленинниң 1917 чылда Фин-ляндияга чеде бергени паровоз Финля-ндияга тымылган.

Ол паровозтун төгүтүтү кайтам-чык болуп турар. Ону 1900 чылда АКШ-ка кылган болгаш 1913 чылда чедир Финляндиянын демир оруктарында чоруп турган. Оң соонда ол паровозу Петро-градче чоруткан болгаш мичаарыга фин демир орук ону 293 деп дугаар-биле бы-жылгаан. 1917 чылдын августта партия-нын Топ Комитети Владимир Ильични Финляндияга чедире бөзүрүн фин боль-шевиктерге дааскан турган. Владимир Ильич олакчы кылдыр бетинин алган, Финляндияга № 293 паровоз-биле чорут-уп деп шийитилгезин турган. 1950 чылда 76 харымында мөчөө Г. Э. Ялава ол паровоз-тун машинистин чорашан. 1918 чылда № 293 паровоз аңдарымыкында тавар-ышкан: оң хоолой болгаш еске-даа кес-кери аажок трелен болган. Оң соон-да ону «паровозтар хөөрүчө» чоруткан болгаш аңаа ийи чыл иштинде аңаа турган.

1920 чылдын чазымында мурунуга ма-шинистин дузалажымы, а оң соонда № 293 паровозтун машинистин болу берген, агты үеде Ленинградта чурттап турар Виролайнен паровозту катат турту-гар дугайында айтканын көдүрүп үн-дүргөн. Еске иштери-биле кады Виролай-нен бүтү чартык айып тургузуда па-ровозту катат тургузуп ачылдып болгаш 1920 чылдын май 1-де паровозту база дагып ачылгага кыргын. Оң соонда Виролайнен ол паровозка чыл чыгым те-ниң иштинде машинистилеп ачылдыан.

1924—25 чылдарда № 293 паровозту Финляндияга дамчыдып берген. Аңаа 1925 чылдан өгөдөш ол чурттуң агты-агты районнарында пассажирлер дамчылап чо-руп турган. 1941 чылдан өгөдөш мыры-най бо чылдын январьга чедир ол паровоз Тамперниң демир орук оруктуңа пасса-жирлерин састаарын сөөртүп турган. Агты үеде № 293 паровоз Финляндия күрүңнөк демир оруктарынын Хювинкая деп черде депозуда турар.

Малчыннарнын хуралы

Чокта чаа өвүр районун «Совет Ты-манын 5 чымы» колхозунда партия ор-ганизацияны малчыннарнын хуралын чым-дырган. Аңаа 1956 чылда мал ажылын-ын чамдык түнөөлөдөр болгаш ам-агый чылдында мал ажылыннын байдалын чу-гаалажып.

Колхозтун малчыннары 1957 чылда малдык немешкен чаш төдүн чидирип чокка камгалап ап турарын хуралга демдеглезен. Май 1-ге чедир төрөөн 1480 хойдан 1495 хураганын, 973 өшкүлүн 1084 аянын, 65 беден 65 кулуну, 95 инектен 90 бээзаны малчыннар камгалап алганын. Малчыннарда хойжу Сундуй-оол 283 хойдан 287 хураганын, өшкү ка-дарчылары Санчай-оол 230 өшкүлүн 263 аянын, Маадыр-оол 176 өшкүлүн 296 аянын ап, бедик көртүгүлгө болганын.

Т. ТОРЖУ.

Школа интернаттарында

Улуг-Хем районда алды интернаттар бар. Иңда 745 уруглар күрүңнөк долу хандырылганында өөренип турар. Районунуң интернаттары эргелекчилер, кижиндикчи башкылар-биле четче ханды-рылган. Өөредилге чымыс өгөдөш-биле чегерелештир интернатка дежурны-ларын, ажил-агыйнын, күш-ажылдын, аргыт-шеверин чөвүлгелерин тургускан. Өөредилге чымынын өгөдөш-биле ачылдык багай турганын барыккаалааш, район бо-дунун төлөөлөрүн интернаттарга чорут-кан, байдалды элөөн экижиген. Ам на-тернат чөвүлгелери ажил-агыйнын айты-рыгларын боттары шийитиле турар апарганын.

Оң чижээге Шагаан-Арыг хоорайнын № 2 ортумак школанын интернатын кирип болуп. Иңда дөрт кижиндикчи башкылар бар. Оларын иштинде интер-Митина, Кремлова олар боттарынын ажил-ына кызымак ачылдып база школа ди-ректору, өөредилге эргелекчилер-биле үр-гүлчү сүмелжип туралар.

Оларын ажил планында үрүлчү со-лун чаа чүдүлөр кирген турар. Кремло-нын ажил планында мындыг-мындыг хемчегерин кийгес: өрөөдөрүн шижэ-ри, өөреникчилерин интернатка болгаш хей-ниги черлеринге чүрүмүгү болуру-нун дугайында, өт-херексөөлө, иди-хөпсө камгып болурунун дугайында бөдөөлөр да-дөш оон-даа еске чүдүлөр бар. Олар эге кластарын өөреникчилер-биле чорудар ачылдык планын тускай тургузуп алган-нар.

Башкылар Долчанмаа, Дүбөжөк, школа директору эш Иртнкова олар интер-натка үрүлчү кээп, уругларын канчаар чурттап турарын соңутурап, оларын да-раамында кичөөлө белеткенерине дуза-лап туралар. Оон аңгыда уругларга таар-ышкан темаларга аны-бүрү бөдөөлөр чорудуп туралар.

Интернатта чурттап турар уругларын ортузунда аны-бүрү ачылдырын пионер организацияны база чорудуп турар. Во-жаты Саморукова дружина чөвүлгөн үрүлчү чымы, ачылмы план дугаар чо-рудуп турар. «Пионерлерин амыралды» деп хана солун бо өөредилге чымында сес катат үгөн. Аңаа пионерлерин, уругларын чедир, четке чүдүлери үр-гүлчү чырыдып турар. Оон аңгыда пи-онерлерин чымын аны-бүрү темаларга эрттирип, мурнакчы колхозчулар-биле ужуражышынын үрүлчү организастап туралар.

Шагаан-Арыг сумунуң № 1, Ша-гаан-Арыг хоорайнын № 2 школаларын интернатта чурттап турар өөрени-кчилерин күш-ажылга кийрилгезин элөөн экижөөн. Эртен чымын олар боттарынын колхозтарынын ситен кемдезинге, тараз суугарылыгында, ногааларын бок түн-гөрүн уугаарында дузалажып турар. Дү-жүт ажаап алышынын үеңиде кол-хозтарга барып шөфтөн чорашынар.

Теве мады мурунда маллап чорбаан-

Чеди чылда теве кадарган

Танды районун Сталин аттыг көдө ажыл-агый артынын кижигүтү О. Мөң-ге 7 чыл иштинде колхозтун тевелерин кадарып турар. Ол баштай хүлөөн алган 30 ажыг тевелерин ан 84 баш чедир естүргөн.

Эш Мөңге теве дүтү-биле колхозка чыл бүтү эвеш эвес орулганы кирип турар. Тевелерин дүтүгү түзөп дүдөрүн бол-дурбас дөш бо чымын кыргылаан май 9-та дооскан. Бо чымын төртүгүн 6 бодалыны менди доруктуруп турар.

Теве мады мурунда маллап чорбаан-

Баян-Кол болгаш Шагаан-Арыг школаларын өөреникчилери боттарынын ин-тернаттарында өөредилге чымынын өгө-дөш элөөш өрөөдөрүнүн иштин арылап, чутайлап турганын. Столова-га, кластарга ачылдыр техниктиг ачылдыкчаларын колдуунда-ла өөрени-кчилер солуп туралар.

Шагаан-Арыг № 2 школанын чаза-ны мастерскаянда уруглар улуг со-нуургал-биле ачылдып, чазанын аңаа я-зы-бүрү аргаларында өөренип туралар. Өөреникчилер үрүлгөн студ, сандаларын, партааларын болгаш шоланын аны-бүрү херекселерин күш-ажыл башкыны Г. Некрасовтун улаурулганы-биле септел туралар. Чазанын аңаа Хүргүл-оол, Май-оол, Дамба-Доржу болгаш өскөдөр-даа мергежип, аны-бүрү чүдүлери чазан кылмып турар апарганын.

Школага кире бөзгө оларын кылган чүдүлери доран-на каракка кестүп келир. Оларын кылган уугаалаан портреттер болгаш хана солун хоолары, стол кыры-га салыр каасталга чүдүлери кылганы кыдыг-даа мастерден тудак чок. Интер-наттын өрөөдөрүндө оларын кылганы аны-бүрү дириг амытаннар хевирлери дык көвөй. Ичтанган ол школарда уругларын күш-ажылга хандыжымын улут.

Индыг болза-даа Улуг-Хемниң рай-куусоку болгаш Баян Советтер интер-наттар ачылмында улаурулганы четке чорудуп турар. Райкуусомунуң хурааларына, сессияларга интернаттар ачылмын чыгыс-даа катат чугалажып көрбөөн. Күртүе хандырылганында турар уруглар-нын даанымын райкуусомуну хураалыга балылаар ужурап турда-ла ол ачылмы өрөөн чорукканын чамдык күрүе хандырылганында кыялыга кирген турар ужурап уруглар аңаа кийрилгезин.

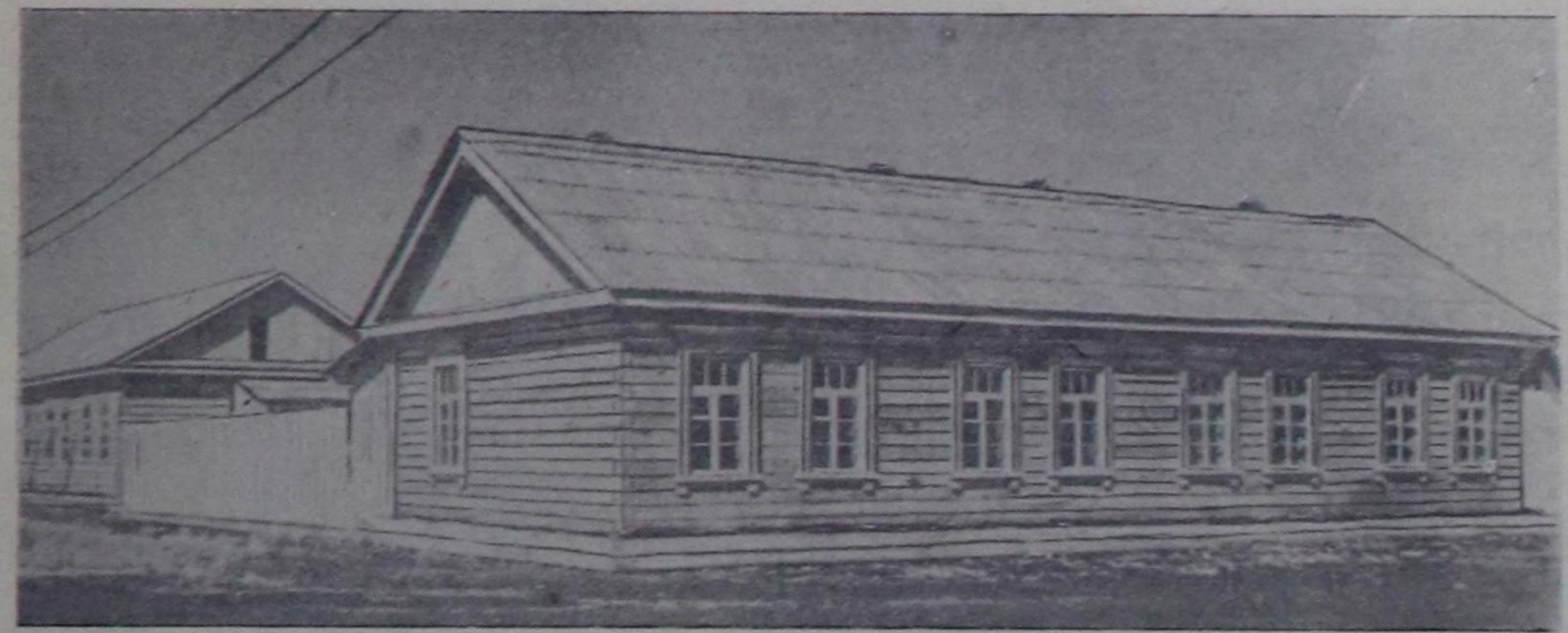
Кенгере суму Совети күрүңнөк долу хандырылганында 85 уругларын кирир турган болза, херек кырында 13 уруг-ларын артыкка кийрилгезин. Школа эргелек-чиси Бадыра оларын ийилин ботум кири-п алган мен деп чугалаан өрар. Ол школада өөредилге кижиндикчилер ачыл-бай. Чүтүлө бо чылдын дүртүзүндө аңаа дөрт интернат эргелекчилер калашан.

Колхозтун уруглар асылынын бажы-нын школанын интернады кылдыр ачыл-гандык турар. Чувал бажып, хлеб кырынар чер чок болгаш хлебти 30 ажыг километр черден сөөртүп ап турар. Школа стол-вазынга чечин үзүткөдирип турар. Чем, хеп саялдары чок болганын олар-нын чыгыс багай өрөөдө кады сүп каан. Бо дугайында аңаа-даа катат чугалажы-п, иччалаажык кыдыг-даа түнөөл чок. Аңаа 60 орунун интернат тудары пла-нда бердуген. Школачылар боттарынын күтү-биле оң фондөмөтүн салыр чери казып белетпей алганын, а колхоз баштаар чери чыгыс-даа кубоктор нияш дүжүрүп бербөөн.

М. ОНДАР-ООЛ.

С. ТАНЫН-ООЛ.

КЫЗЫЛДЫН ЧАА ТУДУГЛАРЫНДА

«Тыва тудуг» трестинин ажилчыларынын болгаш албан-хаакчыларынын чурттаар бажыңнарын Кызыл хоорай-ның Степная (Хову) кудумчузунда тудуп кылып турар. Ук бажыңнарын тудууда дуржулгалык бригадир эш Хертек Темирин комплексилг тудуг бригадасы ажылдап турар.

Ол бригаданын кежигүнери Октябрьин социалист Улуг революциянын 40 чыл оюнга күш-ажылчы чедип-шиниң ужуражыр дээш боттарыга бедиткен күлээлгелерин алдышаан, тудуг ажылдарына планын ай санында 180—200 хуу чедир күөсөдип турар.

Чурукта: Степная кудумчузунда чаа туткан чуртталга бажыңнын нинти хевир.

Сөзү К. КОРОЛБТУУ. Чуруу С. ФЕОКТИСТОВУУ.

Эки шынарлыг бажыңнарын ажилчы чоннарга бээр бис

«Тыва тудуг» трестинин № 1 тудуг участоту областың коммунал ажил-агый черинин 16 аал нинти чурттаар 3 кыт даш бажыңын Ленин кудумчузунда тудуп турар. Ажилчы чоннарны чурттаарыга ук бажыңнын төлөвилениң эң таарымчалыг кылган: чурттаар өрөөндөр дөңгө, чырык, чылыг, өрөөл бүтүрүп бис. Чылыг чыгыр, арыг суг-биле хандырган турар, бир аал нинти 3 улуг өрөөндөр, чувар болгаш арыглар өрөөлү түс-түзүндө элээр.

Ол улуг бажыңнын тудууда ажылдап турар тудугчулар, бистер Октябрьин социалист Улуг революциянын 40 чыл оюнга күш-ажылчы белек кылдыр ук бажыңнын тудуун бүтүрүп дооскаш, бо чыдың июль 1-де ажилгалыг кириерин хүтүнген бис. Бистин тудугчуларымыс ол бажыңнын кол кылыны дооскан, а ам ажилчы чоннар шугт чурттаар кылдыр бүтүрүп бээр артык.

Чуртталга бажыңын чүгө тудуп кылдыр эвес, харын ажилчы чоннарнын чурттаарына эң таарымчалыг, эки шынарлыг кылдыр бүтүрүп дооскаш чугула. Бичангаш, тудуг ажилдарынын шынарын улам бедиткениң кичээлгелерин үлээлгелерин турар бис. Эш Боньва баштаган монтажчыларын бригаданы чаа бажыңнын эңтеп кылдыр дериникинениң эки шынарлыг кылдыр күөсөдип турар. Ук бригадала монтажи эш Пшеч бодун нормазын хүн бүтүрүп чүгө эки шынарлыг кылдыр амыр күөсөдип турар.

Боттарыга алган социалист күлээлгелерин эш Оленинга баштаган шуга-тургуларын бригадасы эрестиг күөсөдип турар. Ол бригадала шуга-тургулар эштер Казинцева, Доровских олар боттары нормаларын үргүлчү 200 хуу чедир күөсөдип турар. Тудугта моторист эш Колмаков тудуг материалдарын тудуг-чуларга үзүткелешкин чок дамчыдып берип турар.

Бистин тудуг ажилчымыс моондакты таварыштырып турар четпестерин демдегелерин чугула. «Тыва тудуг» трестинин (эш Харамаев) талазында бистин участоту тудуг материалдары-биле үзүткелешкин хандырып келген. Амгы үеде биске эрестик чугула тудуг материалдары болур суг дамчыдыр хоолалар, чонган болгаш дилген маштар үлгүлгү турбуже, бо материалдарын тудуг участоту-гуга чедирип бээр дугайында тудуг трестин салгыш салбайн турар.

Тудуг трестинин талазында тудуг материалдары-биле бистин участоту моон сонгаар үзүткелешкин чок хандырып болза, алган күлээлгелер чогур хуусаа-зында эрестиг күөсөдип шыдаар бис.

Т. АХМЕДОВА,
участотта тудуг мастери.

Тудугнуң графигин күөсетпейн турар

Областың болгаш хоорайның коммунал ажил-агый черлеринин ажилчыларынын база албан-хаакчыларынын чурттаар бажыңнарын тудууда Кызыл хоорайның Ажилчин кудумчузунда (хоорайның барык талазында) чорутуп турар. Ий-ийиң аал нинти чурттаар чангыс кыт 17 бажыңнарын бо чылын алаа тудуп кылган, ажилгалыг кириерин планда көргөн. Амгы үеде мында 11 нинти бажыңнарын тудуп кылып турар. Иланда көрдүнген бажыңнарын тудуун эки шынарлыг кылдыр, дүрген тудуп дооскаш бүтү тудугчулар орадажып, чүтүлдүг ажилдап турарлар. Илалык болза-да, чуртталга бажыңнарын тудуг графигин күөсетпейн турарын демдегээр херек. Оң чыдаагы чүтүл? Ол дугайында тудугчулар С. Лопатченко болгаш Ф. Бутанав олар тодаргай тайылбырлап турар:

— Тудугчулар, бистер чогур шыгыныста тудуг шалдырып чедип келгеш, ажил хүтүгүн хей нурууанда анаа-ла халас олуруп эрттирип турар-мыр бис. Чүгө дээр, тудуг материалдары: чонган болгаш дилген маш чедиппейн турар. Бисте чангыс пилорама бар. Кызылдың электростанциясы энергияны чедир бер-бей турарынын үжүрүндө ол пилорама-мыс орта-даа ажилдаастаан.

Коммунал ажил-агый черлеринин хандырылгы кидилдеринин талазында тудуг материалдары-биле бистин тудуг участоту-гуга эки хандырып бээр болза, бо чылын ажилгалыг килер чогур 17 бажыңнарын хуусаа бетинде — Улуг Октябрьин 40 чыл оюнга чедир бүтүрүп шыдаар ийик бис. Тудуг материалдары-биле участоту четче хандырып турарынын үжүрүндө бистин тудуг графигин үргүлчү күөсетпейн келген. Тудуг планын күөсөдип төлөдө, тудуг материалдары-биле участоту үзүткелешкин чок хандырып дугайында областың коммунал ажил-агый чери дарын салгыш салыр ужурут.

Тудугчулар эштер Лопатченко болгаш Бутанав оларын бо чегүүг негелдешин деткивейн барып болбас. Чуртталга бажыңнарын тудууда удурутулганы күш-тедилер дугайында чугула сорулга турбуже, областың коммунал ажил-агый чери, оң-началыг эш Звездочкин чуртталга бажыңнарын тудууда удурутулганы дыка четпес боттандырып турар.

Тудуг ажилчыларынын күш-ажылын четпес организаастаан, оларын ортузунга социалист чарышты болгаш масса-полититиг ажилды калбартайн турар. Чурттаар бажыңнарын тудууда ажилчылар болгаш албан-хаакчылар илалык киржир дугайында горькийлелерин эгелекчи чорутун мында барык ажилдап негертпейн турар.

К. КОСТИН.

Веттехник Даржааның дуржулгазы

Каз-Хем районун «Тинделге» колхозунун Дөргүн фермазында ийек дараа деп медө диннаан, ол колхозта веттехник эш Даржаа анаа чедер берген.

— Шында, эми, божуула, эң сүтүгү ийек «Дөргүн-Хурен» бызаалааш, ам шугт элүп чыдып алды—деп, кижи ортуз хире назылыг кайы барастары чаштыг-чаштыг маңап келди.

— Дүтүгүлгү, угам Мажаа, ийек-нориниң канчаар ааранын шинчип көргөш, эвиртир дугайында орадажыр бис—деп, Даржаа харыялаш.

Аарыг ийек сери адаанда мойнун быктыгыч сый каап алган, даваннарын бургунаар салгылапкан, мында-хаа тынын каап, барык-ла өлгөн ийекш чыдыр. Даржаа халаны көтөш, ийектин нинти байдалын ылазылап, карастарын, аскын алып көргүлгөш, ийектин хөрөөнө аржыны салган диннаалап, оң ийек дуга-жунга көп шынаалап туруп-туруп, саанчылан айтыр:

— Ийектер каш харылыгы?

— Чедир харылыг.

— Сүтүгү ийек боор аа, угам.

— Эрткен чылын 2000 кг сүт берген.

— Төртүр мурунда чүтүл-биле чемгерип турдуңар?

— Эң-не эки чемгер-биле, чижээ, сула дээш...

— Ийектин берди деп, эми хенертен кыдынын чугаадын үзүштү.

— Чалаг терге насосу тывар силер бе, угам? Ийек бар ийекш-тыр.

— Чалаг терге насосу че. Байын тывар мен, эми.

— Адаа келген «Победа» чолаачынын насозун барып дилеп алган. Даржаа ийекти организаастаа элдара салдыраш, карманында сүт катерини уштуп келген, оң ужуң спирт-биле чагаш, эмгик дошпузунче суккаш, катерини белек насосу тудуштурупкан.—дүгү үлгүлгү ийекш үлгүлгүлгү, эжи—деп, чолаачыны диледи.

Даржаа ийектин эминин тудуп көргөш, «селе-тир» диннаан турган. Оң эмгик мырайай дараалып, согуруга шимээн үчүп турар анаарга,—ам болзун—деп чугаалаан.

Ийек хемчет адимтангынын соонда дем-чаа тынар-тынмас чыткан «Дөргүн-Хурен» бажың ковайтып келди. Оң үр болбаанда тура халып келди.

Мажаа кайыңы өрөөнүн чүгө деп-ээр боор.

— Чүгү деп аарыг боор, эжи—деп эй-тыгыр салдына берди.

— Далашпаңар, мычаш беседа кылдыр мен, харуга анаа чугаалап берейн.

Веттехник Даржааның беседазын дың-наар дөш ферманың ажилдакчылары шугту чыгыш келгенер. Даржаа чугаал-гал эгелен:

— Мажаа кайыңын саап турары ийек болза, төртүрүңүз сатыдары (родильный парез) деп аарыгдан аарзан. Оң болдуң-да саар ийектер, ол ийекш хой, өштү, хаван база аарып болур. Мызың ийектер 5—9 хар назымын ийикте, эң-не сүтүгү үзүндө аарып. Оң аарыг бээр-иниң чыдааганы болза, семис күштүг

ийектерин төртүр мурунда хей хемчээл-диг концентраттар-биле чемгергендеп болур. Эрткен чүс чыдың өгезинде ты-ылган хире-де ук аарыгын чыдаа-ганы ам-даа эки тодаратынмаан. Ийекш-жажж организми глюккозаның болгаш калбий дустарынын нормазы кудулаа-нында болу бээр деп көрүп турар.

Ук аарыгын тынар аары берге эвес: ийектин ийек дийн, оң нинти байдалы, шөг-шинээш багырап, температуразы 35 градус болгаш оон-даа кудулаар. Бир эвес дуза көргүспөс болза, ук аарыгдан аарзан малдарын 90—95 хууу элүр. Аарыгын тынар алган соонда эмнээри ийекш кончуг берге эвес. Беш адааче түрөк эмненин сымыртып кириер. Эң-не ийектедиг арга—аарыг ийектин эминге арыг агаарын кириер болур. Оңу Эверстин аппараты деп херексе-биле кылдыр. Ол бистин эмнеге пунктувуста чок. Оңу солүрү чүе насос, мызың чалаг-терге насосу эң таарымчалыг, ол чок болза автомашина насосу-даа ажилдап болур. Бис ботун оңу ажилдадымыс-даа.

Силер ферма ажилдакчылары ук аарыгын бодурубас дие, ийек төртүрүңүз чедир ийи недела артык турда, анаа хей концентраттар бээрин биче аажыдыр болза эки.

Даржаа оон мыай ук аарыгын ховар таваржырын, ук аарыг оон практиказын-га ам чүгө үш удаа таваржып турарын база чугаалаан.

С. ТАМБА.

МУРНАКЧЫ ХЕРЭЭЖЕННЕРНИН ЧӨВҮЛӨЛ ХУРАЛДАРЫ

Херээжен чонну колхоз бүдүрүлгезинге улам хөй кириштирер

Чоокта чаа Эрин районун мурнакчы херээженнеринин чөвүлө хуралы болуп эрткен. Коммунист партиянын болгаш Совет чазактын көдө ажил-агыйн улам ийик көдүр дугайында кыйгырынга сорук кирген ол районун ажилчы херээженнеринин күш-ажылчы илалыгын-нин дыка бедериниң ук хурал демдегелен.

Районун күш-ажылчы кылып шыдаар херээженнери колхозтарын мал фермаларында, сүт-бараан фермаларында, тудугта болгаш хову ажилында калбар-биле ажилдап турарлар. Оларын ийикте-де күш-ажыл талазы-биле мурнакчылар саны өзөш эвес. Чижээ, «Чар орук» колхозта саанчы эш Х. Хандываа бодунга быжыгалаан ийек бүтүрүндө май айга чедир 540 ажил литр сүтүтү, «Ызыл сымды» колхозта Д. Сагаачы—419 литр сүтүтү сагганар. Сүт саалдымын бедик көргүзүлгелерин «Сталинчы орук» колхозта Ш. Шимит, «Коммунистче орук»

колхозта С. Норбу болгаш өске-даа саан-чылар чедип ап турар.

Мурнакчы херээжен малчынар Маа-Хөө, Б. Донмут («Ызыл сымды» колхоз-та), Х. Биче-оол, Б. Нанчыт («Коммунистче орук» колхозта) олар бо чылын төрөөн бүтү хойларын хураганнарын менди камгалап алганар. Тудугта ажил нормазын 150—200 хуу күөсөдип турар Ш. Ширин, Нурат («Коммунистче орук» колхоз), Норбу («Сталинчы орук» колхоз), ийикш бызаакчылар районун колхозта-рында хей.

Ийик болза-даа колхоз баштаар чер-лери херээжен колхозчуларын ажилда-рынга таарымчалыг байдалдарын чедир тургуспайн турарында чамдык херээ-женер колхоз бүдүрүлгезинге ам-даа илалык киришпейн турарлар. Чижээ, «Чар орук» колхозта 27 кижи, «Сталин-чы орукта» 15 кижи күш-хүнүн док-

таатынган минимун чедир ажилдаван чорук чөвүлө хуралга илээр.

Уруглар ажилдерин чүгө сезонуг үе-де ажилташ, өске үелерде хаап турган четпестерин чаладып, оларын докта-мал ажилдагы хандырынын чөвүлө ху-ралдыг кирижикчилери колхоз баштаар черлеринден шыңгыш негөөнөр.

Колхозчуларын чуртталга-ажылда-рында улуг четпестер бар. Чамдык кол-хозчулар, мызың херээженер чурттап турар бажыңнарын чугаалайын, оларын арыг-шевер тургузарына сасыш салбайн, хей-сыны чугаалай турарында факти-ларын хуралдыг кирижикчилери илере-кенер. Устүнде четпестерин чаладып, херээженнери колхоз бүдүрүлгезинге улам-на хандырыныче база културлуг чуртталга оларын чаччытырарыче уланган шийтирини чөвүлө хурал хү-лээп алган.

А. ДОГУТ-ООЛ.

Херээженнерин күш-ажылчы илалыгын улам-на бедидер

Өвүр районун мурнакчы херээженне-ринин чөвүлө хуралы чоокта чаа болуп эрткен. Хуралга Октябрьин социалист Улуг революциянын 40 чыл оюнга ук-куштур районун херээженнериниң сору-галарын дугайында ийектеди СЭП райкомунун бирги секретары эш Лопса-Серен кылган.

Партиянын болгаш чазактын көдө ажил-агыйн улам ийик көдүр тала-зы-биле салып турар сорулгаларын бот-тандырынга херээженнеринин улуг ки-рилгалыг болуп турарын ийектеди де-мдегелен.

Районун колхозтарын мал ажилы-нда 282 кижи, сүт саалдымын 83 кижи, тудугта 124 кижи, хову ажилында 163 кижи ажиллап турар. Оларын ийикте-де мурнакчылар саны өзөш. Чижээ, саан-чылар Дивитпаа («Совет тывының 5 чы-лы» колхозта) 500 литр хире сүтүтү, Ды-рай, Байлы олар («Коммунистче орук» колхозта) кайымы-даа 460 ажил литр сүт-тү боттарыга быжыгалаан ийек бүтүр-үндө май 1-ге чедир сагганар. «Ызыл туу» колхозта 5 чыл ийикте хой кал-дырып турар Долума, «Торгалыг» колхозта Калыңин атыг колхозта херээженер ча-вүлөдери (даргалары эштер Чымынак, Монге, Чурукан) эки ажилдап турарлар. Ол чөвүлөдери херээженнеринин хураал-рын ай санында чымылдыр, херээжен-неринин ортузунга лекция, беседаларын үргүлчү чорутуп келген. Мында херээ-женер бүдүрүлгезин болгаш хей-нинтин ажилдарында илалык киришпейн турар. Чижээ, Калыңин атыг колхозтун херээ-женери ажилын бажынын дерип, оң херемин боттарынын күжү-биле тудуп бергенер. Часкы тарыга үеинде ол ажилын доктаамал ажилы хандырып-ган, мында дыка хей уругларын ажаап, кижизипин турар.

Ийик болза-даа чамдык партия ор-ганизацаларында херээженер чөвүлө-дерин ажилын холга ап, боттүг уду-ртпайн келген. Ленин атыг колхозта пар-тия организацалы (секретары эш Сы-

нитинин ажилына киришпир олардангыртта) мында херээженер чөвүлөдери негеп турганар.

Колхозчу херээженнеринин ажилында бар турар четпестерин дарыг чалады-рын, бүдүрүлгезин, хей-нинтинин ажил-ында оларын кирижикчилери хандыра-рынга таарымчалыг байдалдарын тургу-зарын партия организацаларында, кол-хоз баштаар черлеринден чөвүлө хурал негөөн.

Д. СПИРИН.

ХЕРЭЭЖЕННЕР ЧӨВҮЛӨЛДЕРИ

Херээжен чоннуң ортузунга партиянын политикажылдыгы болгаш организа-ция ажилдарын чорударында колхозтар, бүдүрүлгелер, албан, организация чер-леринде тургустунган херээженер чөв-үлөдери улуг ролдуг.

Тес-Хем районда шугту он чөвүлөдери ажилдап турар. Оларын ийиктеди Ста-лин атыг колхозта, райүскемиза болгаш Калыңин атыг колхозта херээженер ча-вүлөдери (даргалары эштер Чымынак, Монге, Чурукан) эки ажилдап турарлар. Ол чөвүлөдери херээженнеринин хураал-рын ай санында чымылдыр, херээжен-неринин ортузунга лекция, беседаларын үргүлчү чорутуп келген. Мында херээ-женер бүдүрүлгезин болгаш хей-нинтин ажилдарында илалык киришпейн турар. Чижээ, Калыңин атыг колхозтун херээ-женери ажилын бажынын дерип, оң херемин боттарынын күжү-биле тудуп бергенер. Часкы тарыга үеинде ол ажилын доктаамал ажилы хандырып-ган, мында дыка хей уругларын ажаап, кижизипин турар.

Ийик болза-даа чамдык партия ор-ганизацаларында херээженер чөвүлө-дерин ажилын холга ап, боттүг уду-ртпайн келген. Ленин атыг колхозта пар-тия организацалы (секретары эш Сы-

нитинин ажилына киришпир олардангыртта) мында херээженер чөвүлөдери негеп турганар.

Чоннуң, мызың ие-чаштын калымын камгалаары бистин чугула сорулгалык. Ийик турда-ла районун өнөөлгөдөгү эрестикчи эш Фомин, санитар эпидемия станциязынын эмин эш Резин олар эмнеге пункттарынын ажилына бот-түг дузаны көргүспейн турарлар. Оң уламында чамдык эмнеге пункттарын ажилында улуг четпестер бар. Чижээ У. Шынаада эмнеге пунктту (эргелекчи эш Часкалаа) кончуг багыт дерик-теп, оң эт-херекселери кирип. Часка-лаа боду беэин аарыг кижилерин халат кетпейн хүлөп ап турар. Ол, чоннуң ча-лаагында барбайн, санитар-чырымыш-кы темаларына лекция, беседаларын чорутпайн келген. Мызың четпестер өске-даа эмнеге пункттарында хей.

Бо болгаш өске-даа четпестерин чала-дып тургаш, херээжен чоннуң ортузун-га политикажылдыгы болгаш тайыл-быр-касалыг ажилдарын калбартыр-чы, бүдүрүлгезин, хей-нинтинин ажилы-на оларын улам-на калбар-биле кири-жир хандырыныче боттүг хемчегелерин амыр партия организацаларынын, херээженер чөвүлөдеринын чугула сору-галы.

З. САГААЧЫ.

ООН КУЗЕЛИ БОТТАНГАН

Дирчин Хандываа школачы чыдары-нда-ла саанчы болуп күзүп чором. Ол казан чед чыл школазын дооскаш, төрөөн колхозунун сүт бараан фермазыга саанчылап ажилдарын шийтирлеп ал-ган.

Хандываа школачы чедиг класын дооскаш чедир өвөөш конуктар арт-канда, саанчы болуусуна күзелин илере-диң, ону сүт-бараан фермазынче чорудар-ын дилеп, колхоз баштаар черинде дилеп кириген. Анык ажил-ипчинин колхоз даргазы чымыл-биле хүлөп ап, мызың продуктуун бедидеринин талазы-биле партиянын болгаш чазактын директива-ларын күөсөдип дөш колхозчу саанчы-ларын мурунда улуг сорулга салдыр-ган деп анаа тайылбырлап чугаалаан.

Хей сүтүгү саап алмыр саанчынын бо-лундан хамааржыр. Мурнакчы саанчы-ларын аргаларын саалда үеинде калбар-биле ажилдаарын, чаа-чаа аргаларын тыварын саанчылар негеп турар—деп колхоз даргазы бодунун беседазын төн-дүргөн.

Бодунга бандыг-бир чугула хүлээлге алдыр анаа-ла өмчүтүк эвес. Эвөөш сүт сагташ, хүлээлге күөсөтпөзө мыдыңгыт, эң баштай ажилды чүдөн эгелезир?—деп, ол үргүлчү бодол чором. Ажилдын эге-үелеринде анык саанчыга бергелер бол-ганчок-ла таваржып турган. Ийектерин аажы-чангы эки билбес, чамдык ийек-

тер тепкилер, үер, чамдыктары бы-зааларын чагдатпайн бээр тургулаан. Фер-

мада мурнакчы саанчылар Бойдаан, Ча-маа оларын дузаны-биле бергелерин чоруту ажил, хей сүтүгү саап алмырын алаа хей аргаларына өөренип алган. Дирчин Хандывааның күш-ажылы ич-чаар эгелезир.

Дирчин Хандываа Эрин районун «Чаз

орук» колхозунун Сукураада сүт-бараан фермазында 1955 чылда саанчылап кир-ген. Эрткен ажил-агый чымында бодунга быжыгалаан 11 саар ийектеринин бирээ-зинден-не 1128 литр сүтүгү саап алган болгаш пландан аажыр 378 литрин сагган. Д. Хандываа колхозтун мурнакчы саан-чыларынын социалист чарыжында бир-ги черин алган.

Дирчин Хандываа бо чылын улам-на бедиткен күлээлгелерин ап, быжыгалаан ийек бүтүрүндө 1200 литр сүтүгү саарын хү-лөнгөн. Оң алган хүлээлгезин ажил-хер-екке чедипшинин боттанып турар. Бо ажил-агый чымын алды айларында ол бичи ийектен-не ортуза-биле 597 литр сүтүгү саап алган болгаш чартык чыда сүт саалдымын талазы-биле районга бирги черин алган.

Комсомолчу Дирчин Хандываа ам чүг-ле 17 харыг. Ийек-ла-ла ол бодунун ызылмайы күш-ажылы-биле районга бедик хүндүлгелди алган. Ол СЭП об-комунун болгаш облүтүскомун, ВЛКСМ обкомунун база райкомунун хүндүлгө би-жикири-биле шаңктанган. Хей-нинтин даалганын база ак-сеткидиг күөсөдип турар. Д. Хандываа фермада эки агит-торларын бирээ.

К. САЛЫ,

«Шынын» корреспондентиз.

Саман тудуунда херээженер

Сүт-Хөл районун Сталин атыг көдө ажил-агый артелинин тудуг бригадасын Ондар Төмүр-кыска удуруган 14 кижи составтыг херээженер аэнозу ту-дуг ажилында күженишкенин ажил-дап турар.

Звеконун чүтүлдүг ажилынын түң-нелине самандан кылган 4 чуртталга бажыңнарын, уруглар ажилын, мыштан кылган 5 чуртталга бажыңнарын ажил-дап кирген.

Звеконун кежигүнери ам 400 олуттүг улуг клубту тудуп турар. Херээжен тудугчулар Долба, Сендин, Чаңга, А

